

În de două ori în septembra: Joi-a și
Dominecă; era cându va pretinde im-
portanța materialelor, va fi de trei său
de patru ori în septembra.

Prețul de prenumerare,

pentru Austria:

pe anu întregu	8 fl. v. a.
dumetate de anu	4 fl. v. a.
patru	2 fl. v. a.
pentru România și strainetate:	
anu întregu	12 fl. v. a.
dumetate de anu	6 fl. v. a.

ALBINA.

Invitare de prenumerare

“ALBINA”pe semestrul alu II-lea, resp. pa-
tralui alu III-lea alu anului curînt.Pretiurile si conditiunile se redu-
in fruntea foi si resp. le-am publicat
in urti precedinti —

Budapest, in 12/24 iuliu 1875.

Dejă foile domnilor se ocupă de —
ordinea lucrărilor Dietei ce are a se
intrună la 28 augustu.Acăsta Dietă, după socotelă a celor
foi, pana pe la 20 sept. său döra si mai
lungu, se va ocupă de — verificări, de
constituirea sa, si de desbaterea adresei.Apoi va alege delegatiunea, carea
in data se va ocupă de lucru, adeca de
votarea speselor comuni pentru anul
viitoru 1876.Pana pela mediloculu lui optomvre,
asă se crede, că delegatiunile vor fi vota-
tatu cele vr'o suta si vr'o döuedieci si
mai côteva milioane!După aceea Dietă si va continua ea —
marile afaceri, adeca se va apucă si
ea de votarea bugetului pentru 1876, si —
se astăpta, că pana la feriele de crăciun
si de anulu nou, si aci se vor fi decretat
cele vr'o döue sute si patru-dieci si côte-
va milioane pe umerii tieriei, adeca ai
bietelor popoară!Astfelu — optimistii. Cei cam mai
neștimisti pretindu, că — este foră es-
emplu, si deci ne'ndreptatită a astăptă,
ca Dietă magiara să termine unu bugetu
asă de curendu, mai vertosu — avendu
acelă a trece si prin cas'a magnatiloru,
intre cari din urma tocmai astadi se află
multi opositionali!Si asă — destulu că cu ajutoriulu
“Dielui magiara,” nalt'a stepanire libe-
rale are sè-si ajunga fericita — anulu de
dile alu vietiei, de cundu adeca este la po-
tere, devenita aci, pentru d'a reformă, re-
gulă, economisă si imbuñetăt starea tieriei si
a popoarăloru, foră insa d'a fi facutu alt'a,
decătu — sì mai sentită tuturorū — ca-
litatea, seracă, anarchă publică!Acăsta definitiune practica are sè o
cascigă fusiunea si liberalismulu mini-
steriulu Wenkheim-Tisza după prevesti-
rile ce ni facu organele acestui minis-
teriu, despre intentiunile sale.Sè ni dica tōta lumea — mintiunosi
si calumniatori, déca nu va fi asă!Si apoi, implindu cu fericire unu
an la potere, acestu — minunat de
geniale si liberale ministeriu, (— nota
bene, déca va fi se impleinscă!) — firesc
că cea mai de aproape ingrigire va trebui
să-i fie: cum sè-si intocmescă treburile,
pentru ca — sè mai impleinscă — totu
cu ajutoriulu Dielui magiariloru — sì
ală duioilea anu — asemenea fericită?Prim'a trebuintia va fi, precum
dămu cu socotela, atunci, déca nu mai
nainte — a contrage unu imprumutu,
cu condițiuni — firesc orientali, adeca
turcesci, firesc, căci spre Oriente
tindem noii. Vremu sè dicem, că domnii
noi, mergendu de a dreptul a ocupă
si civilisă Oriente, firesc — imitēdia
pre Turcia, specialminte incătu pentru
depredarea tieriei si imbogatirea bancari-
loru straini, — parte pentru d'a face
pre popoară domoble, ca sè primăsca civili-
zatiunea, adeca mintiu' in locu de
cultura si libertate, parte pentru d'a face
pre bancari amici buni, ca sè-i aiba
spriginitori intru acestu mare opu!Nici că i'sar siedé acestui “lib-
rule” ministeriu, a stepani atât'a tipu,fora nici una „operatiune finantiale,”
cum se diu astadi imprumuturile de
statu!Astfelu — de tōte este vorba, de
tōte scu sè vorbescă foile, numai —
despre usiurarea sarcinelor publice, ne-
voielor poporului — nime nu scia sè
spuna nemic'a!Si intr'aceea totu mai multu se do-
vedescă, că — Dieu recolt'a n'o sè ni
aduca multi bani in tiéra, ér — essecu-
tiunile de dări, o sè lase bietului poporu
cosurile góle si copii plangendu de
fome!Toemai o scire din Transilvanía
sună, că 3000 de locuitori din Secuime
si din tiér'a Bersei stau sè emigredie in
Romania, ér domnii dela potere fecera
iute intrebare, că — ce este cau'sa?Dar — ce alt'a sè fie cau'sa, de-
cătu că — la noi poporulu nu mai pôte
trai de domni si de sarcine! Déca ar ave
a face cu turci, s'ar rescolă si la noi,
casă in Bosnia si Erzegovina!....D'ar fi Romania măcar de trei ori
cătu e, ca sè emigrămu — tōte popoară,
cu micu cu mare acolo, si sè lasămu pre
domni magiari si cu magiaronii loru si
cu — siogorii loru de peste Laita, se-sijocă
— ei de ei senguri mandre-le, pana vor
pleșni de sburdati! —

Passivitatea incepe a fi apretinită!

Este pentru antai'a óra, că o foia
domnește, si inca — ea mai vădua si
mai latita dintre tōte, „P. Lloyd” celu
atât de desu inspirat de susu, se occupa
cu seriositate de passivitatea nationalită-
loru, punendu temeu pre ea si afand'o
fôte pericolosa.O face acést'a numit'a foia in nrulu
sau de dominecă trecuta, (nrulu 163,)
intr'unu articlu speciale de fondu, luandu
in consideratiune passivitatea asă cum
incepă a se manifestă ea nu numai in
Transilvanía, ci si la poporulu serbescu.
Despre cea-ce se prepara peste totu la
Romania din Ungaria si Banatu, domnii
noi inca nici nu visădă!„P. Lloyd” — recunoscă, că invig-
erea morale a magiarismului de la po-
tere, cascigata prin trantirea multoru
candidati ai nationalităloru in cercu-
rile nemagiare, si-are si partea sa cea
intunecosă; reconoscă că — dieu nu eră,
tocmai spre stricarea ideiei de statu magiara — déca invingean mai multi can-
didati ai nationalităloru la alegeri. Caci:„Acesti domni, adeca deputatii na-
tionalităloru, sunt — ce e dreptu, intre
tōte imprejurările cătu se pôte de nesu-
feribili in parlamentulu magiara; de
óra-ce ei, fiindu totalminte preocupati
in sfer'a politicei loru nationali, pururi
sunt dispuși a lasă freu liberu furórei
loru, ér la celealte proprie lucrări ale
casei, ei nu participa de felu, ba ei nu
dau chiar nici desluciri despre cer-
stantile speciali din cercurile ce
presenta; cătra acést'a ei sunt cei decla-
matiunile loru góle, cu scene cele iri-
tatiorie, pre cari — le produc numai
pentru scandalu.”„Si totusi — da nu este ne'nte-
miata judecată, a mai bine este a su-
feri acestea tōte, mai bine a primă luptă
despre dreptul de statu — pe terenul
propriu, a acestui dreptu, cu recono-
scere spontana fapteca a acestui dreptu
tohui pri ocuparea acestui terenu,
are reconoscere apoi medilocitu se co-
munica si poporatiuniloru, ce privesc
in acesti deputati pre representantii loru.„Passivitatea este celu mai reu ina-
micu alu acestei relatiuni. In acestu punctu
constitutiunile se asemenea muieriloru, pre-
cătu adeca si pentru unele si altele ne-
mic'a nu este mai periculosu, de cătu
nepassarea de ele!....“Amintesce apoi, cum la alegerile
trecute nu numai in Transilvanía, unde
referintă a remasu cea vechia si ideia
de activitate n'a facutu progresu la Ro-
manii, dar — chiar si serbii, alta data
atât de zelosi pre terenulu alegeriloru,
acum se aretara fôte cunctatori si —
pucinu caldi!In fine amintesce de — specialul
si singularul casu din cerculu alu duoi-
lea alu Mercuri, unde la 6 iuliu — nici
un alegetoriu nu se ivi pentru d'a esse-
ntă actulu de alegeri!Despre celealte cercuri romane din
Transilvanía — nu scie nemic'a, si anume
nu scie, că óre acea unanimitate, cu
carea se alesera mai pretotindeniā prin
acele deputatii, anume in pările Na-
seaudului, óre din căti alegetori vor fi
constatati?!Dauna — nu se teme laudatulu or-
ganu, că va suferi statulu prin acesta
abstinentia, dar totusi este unu lucru
fôte genante, a vedé o fractiune din
poterile poporului retragendu-se superata
la o parte, intr'unu anghiu.„Intre Romanii Transilvaniei de la
1848 s'a formatu o classe de inteligintă
sim functionari mai nalti, militaristi,
preoti, profesori, advocati etc. care in
totu casulu representa o potentia ores-
care spirituale in acele părți si ar poté
se intarésca elementele magiare, dar
prin nefericită abstinentia se perde mai
de totu....“Unic'a mangaiare a lui „P. Lloyd”
e, că incetandu acum sfasiarea intre
partitele magiare, acestora acuma fuisse-
ionate, li va succede prin potentiată
loru potere atractiva, a infrange neferi-
cită passivitate a Romanilor din Tran-
silvanía! —Slaba, fôte slaba mangaiare ce si-o
face campionulu guvernamentalu!Elu, déca ar ave ochii deschisi, ar
trebuí sè véda si sè reconoscă, cumca
tocmai poterea fussionata a domnioru— este, carea prin potentiă sa n'morală
si violente — a adus passivitatea la o
mai mare perfectiune si — a adus si
pre Romanii din Ungaria si Banatu, ca
sè o reclame cu tōta eergia si ei, ca
unic'a politica natioale, corespondia-
toria constitutiunej si administratiuncă
magiare absolutice, demoralizatorie de
poporu!„P. Lloyd” nu tiene passivitatea
Romanii de pericolosa pentru proce-
sulu regenerare a statului magiara.Semnu că domnii de la potere —
a pricepu inca, său se facu a nu pri-
cepe adeverat'a insemetate a passivi-
tatei; semnu că ei nu sciu bine cumpenii,
ce va sè dica pentru unu statu, carele
vré sà fie numeratul intre cele culte si
de dreptu, vré sè se organisedie si ase-
curedie, — declararea — astadi a unei a
patr'a, mane a unei a trei'a părți, si döra
poimane a döue părți de trei din popo-
ratuine sa, că — nu vré sè scie nemic'a de
drepturile si libertătile sale publice
mintiu'be, si — că respingu de la
sine esserciare a celor, ne'avendu
nici căta incredere, stima, si iubire cătra
supremii faptori legalativi si administra-
tivi ai statului, si supunendu-se legilor
si ordinatiuniloru — numai de nevoie!Prenumeratii se facu la toti dd. cor-
spondinti ai nostri, si de a dreptul la Re-
dactiune Stationsgasse Nr. 1, unde
sunt a se adresă si corespondintile, ce pri-
vesc Redactiune, administratiunea seu
speditură; că vor fi nefrancate, nese vor
primi, era cele anonime nu se vor publicaPentru anunț si alte comunicatiuni de
interesu privat — se respunde căte 7 or.
pe linia; repertirile se facu cu pretiu scă-
ditu. Prețul timbrului căte 30 sr. pen-
tru una data se anticipă.Ori cum primulu pasu de apretuire
a acestei abnormităti in corpulu si or-
ganismulu statului magiara — lu-fecă
„P. Lloyd,” noi i recomandămu si lui si
patronilor seu amicilor sei de la potere,
se nu se oprăsca la atât'a, ci — sè mărgă
apretiindu mai de parte, in tōte con-
secintiele sale passivitatea nationalită-
loru — cea actualminte esistinte, precum
si — cea-ce se pregatesce, si noi suntemu convinsi, că — fie domnii de la
potere patrioti, fie egoisti, nu vor poté
a nu fi fôte ingrigiti asupra urmărilor, asupra viitorului!Un'a trebue sè protestămu solenelu,
in contra insinuatiunei cu totulu ne'nte-
meiate, că — deputatii nationali — afară
de politică de statu si de nationalitate,
despre celealte intrebări ale tieriei, ba
nici ale cercurilor — nu s'ar fi intere-
sat. Adeverul e, că — ori unde si ori
cătu ei au incercat a se interesă, puru-
riă au fost respinsi, tocmai pentru că au
fost ei.Celu mai elatante exemplu ni
sunt in acăsta privintia propunerile fa-
cute intru interesulu fostei granitie mi-
litari. —

Budapest, in 24 iuliu n. 1875.

Din strainetate inca avemu căte-va fôte
interesanti de notat.Rescol' a crestiniloru din Hersegovina,
atât'a se cărti si despretul de dragutii nostri
stepanitori din căci si din colo de Laita, pana
cându ne suprinseră scirile oficiale, cumca
revoluționari, căci se intempla, esira reu peatru
turci că se intempla, esira reu peatru
turci, si in fine cumca cordonul austriac de
la granitia a trebuitu iute intarit!Din Spania, continua a sofi sciri totu
despre insinuarea armatei regali si — strim-
toreira Carlistiloru, cari dejă perdura o mul-
time de interiture si de soldati, arme si mu-
nitioni. —Adunarea naionale a Franciei — totu
nu vré sè mòra: ea vota prorogarea de la 4
aug. pan' la 4 novembrie, de unde urmădia, că
alegerile novei adunări si a senatului abia
vor poté aiba locu in prima vîr'a anului
viitoru. Intr'aceea adunarea prezente vota-
dia inuga mare bugetulu anului 1876, a
cărui suma totală pentru cheltuile e: 2569 de
milione franci, intre cari interesele d'apă de-
parta publica facu: 1182 milioane, restul de
1387 acoperindu trebuintele tieriei. Deficitu
nu se prevede!

Budapest, in 22 iuliu n. 1875.

Are nerăsuare — óre-cine, de buna
sémă coruța de banii d-lui b. Wodianer, a
ne — căci in „P. Lloyd” de astadi, pentru a
miscamintele electorale din cerculu Oravitiei,
am aperat candidatură a lui Mangiuca, defai-
mandu pre — „alegetorii liberali” si mai ver-
tosu pe unu „barbati particulari onorabili.”„Mintiu'be faime si calumnie, ce se
respandira in cei din urma trei nri ai Albinei
in acăsta privintia, sunt chiar revolutorie!Sunt faime mintiu'be si calumnie? —
Ei bine, dati-ne in judecata; sciti că judecă-
tile sunt ale vostre.Sunt revolutorie? — Ei bine revolta-
ti-vé; cine ve opresce!Noi cei de la „Albina,” n'am sprinuitu
candidatură a lui Mangiuca; ba inca am ba-
nuit'o. —Ceea-ce noi am aperat, a fost dreptulu
si legea; ceea-ce noi am atacat si inferatu,
a fost scandalosele abusuri si coruptiuni fa-
cute pe facia, ér de domnii corespondinti ai
nostru inscrise specialmente.Facia de acestea — este o ticalosia co-
losale a celor atacati cu date speciali, a
vorbi de mintiu'be si calumnie. Déca vrea sè
fie spalati de peccate, arete naintea judecato-
rii competinti, că — cele dise despre ei
nu sunt adeverate, ci scorniri malitiose. Pana
nu arăta acést'a, nu li ajungu nemic'a inju-
rările contra Albinei si denuncările vomate
in contra lui Babessi — prin foi straine; pana
atuncia ei, „onorabilitii aceti particuliari de

partită liberală din tineretul Oraviei reprezintă oamenii fara de legilor, areata în contra lor.

Că — este onore pentru ei, a fi inferiori de „Albina,” — bucurosu li credem; căci — onoreea lor este inselatia și coruptiunea dororului, fiind că acela li se platește, acela să li aduce folosu. „Jafulu și talhară este mandră a lorului,” dice dicală vecchia!

Am vrăi noi să audim, pre domnii Miclescu, că — cu ce alte argumente rationabile ar scăi ei motivă interesarea, zelul loru celu mare pentru străinul b. Wodianer, de cătu — cu pungă acestuia, cu banii cei mulți care să este în stare să dea, și — după asecărările lor publice, a să promisiu să!

Ei bine: aci este onorabilitatea și liberalismul loru, aci să inca în orgiele și tavăturele popimei celei degenerate, despre care vorbesc corespondența noastră din Oravia, mai de la vale.

Manceii rugină cu — legalitate, cu onorabilitate, cu liberalismu cu totu — pre acei barbati bravi ai lui „P. Lloyd!” —

Budapestă, în 24 iuliu n. 1875.

Sub titlu: „Faptele implinite ale lui Traianu Doda,” guvernamentalul „Hon,” în nrul său de astăzi, publică unu articol — atât de murdar si brutal, atât de ordinare si bestiale, cum intr-o tiéra civilisată, tiéra de cultura și de dreptu, și sub eștanire curespectu de sine si de umanitate, pentru unu publicu cu semtiu de dreptate si de bunacuvintia — nu s'a mai pomenit!

Crudimea nuda a barbarului ce s'a verită în lumea cultă — se oglindesc în acelu articol, carele trebue să destepte indignatia animelor nestricate și scarba sufleturilor romane! — de ori să unde si de ori ce partă!

Fiindu în acești do facia orii ai făcăi noastre dejă totu spatiul ocupat, ne marginim a semnală a aceasta spurcată abiriada a organului „liberală guvernamentală,” dar în nrul său vom publică-o din cuvintu în cuvintu, — ca pre o fidèle fotografie a moralității și culturii magiare dela „Hon”; pentru că lumea romana să se convingă, ce — felic este morală, cultură, patriotismul, anima a celor, ce-si aroga dreptul, de a dispune de sortile noastre — în prezintă si în totu viitorul!

Cu atât mai vertosu vomu publică brutalitatea și denunțarea lui „Hon,” fiindcă și astăzi tocmai avem a publică si unu responsu elatante, ce se dă de către ai nostri din Caransebeșiu — cam la asemenea denunțatiunea semi oficiale in „N. Tem. Zeitung,” nr. 159.

Adunarea gen. straordinară a Asociației Transilvane pentru lit. și cultură a poporului român.

Alba-Iulia, în 19 iuliu 1875.

Unu număr de-așteptat de mare de romani inteligenți și membri comuni, participă la aceasta adunare generală straordinară a asociației noastre pentru literatură și cultură a poporului român, ce se tienă în urbea noastră ieri, adeca dominea in 18 iuliu c. n. Chiar si din Romania, precum profesorul din Galatiu N. Cetățianu, și din părțile de îndepărtate ca Canisa-măz, precum advocatul Petru Oprisiu, se numără, între cei presinti. Adunarea se tienă în biserică gr. or. romana, astăndu mai antai totu într-o sală, presentă la serviciul Ddiescu, duce apoi dlu Jacobu Bologa, vicepreședinte al asociației transilvane de către adunarea deschisă, printre vorbirea scurtă, dar alătura aducere a dorește, de mărturia neuitatului fost primu presedinte, J. Vasiliu Popu, și indegetă totu-o dată si scopul acestei adunări generale staordinarie.

Conform punctului alu treilea din programă a acestei adunări generale straordinarie, se alese apoi de notariu ad hoce domnul judecătorie Rubinu Patitia.

La ordinea diley urmă alu patrulea si celu mai esențial punctu alu programei, si anume: re-asumerea, eventualmente modificarea concluziei adunării generale din anul trecut 1874 de sub nr. prot. XLI. XLII.

Dupa o desbatere mai indelugata, la carea intre mai multi — participă dd. Acasă Severu din Cricău, cassariului asociației N. Stejaru din Sibiu, profesorul I. Tacit din Brasovu, protopopulu Alessandru Tordasianu din Alba-Iulia, economul Gregoriu Mezei din Cricău, se modifică mențiunile concluzii enunciându-se, că: adunarea generală ordinaria de estu anu a Asociației transilvane pentru lit. și cult. poporului român — nu se va tine in Lugosiu, ci in Reginu, la 29 augustu st. n. adeca domineca dupa Santa-Maria.

Motivele pentru cari intrăga adunare a primitu unanum același modificare au fost deosebitu dăou: in inteleșulu statutelor asociației transilvane, estindându-se cercul de activitate alu asociației transilvane numai preste teritoriul Transilvaniei, omnipotentii de la căma nu cumva să afle intr'aceea vre-o calcare a statutelor, deca adunarea s'a tine in Lugosiu, si astfelui să nu li se intinda ocazie, ca să ibesca și in-

acestă Asociatiune, cum ibesca Domneleloru in tōte ce sunt romanesci; — 2) să luatu in consideratiune, că mai potrivitul ar fi urbea Reginu, ca locu de adunare in estu anu — pentru aceea, căci osemintele marei dororului, fiind că acela li se platesc, acela să li aduce folosu. „Jafulu și talhară este mandră a lorului,” dice dicală vecchia!

Am vrăi noi să audim, pre domnii Miclescu, că — cu ce alte argumente rationabile ar scăi ei motivă interesarea, zelul loru celu mare pentru străinul b. Wodianer, de cătu — cu pungă acestuia, cu banii cei mulți care să este în stare să dea, și — după asecărările lor publice, a să promisiu să!

Ei bine: aci este onorabilitatea și libera-

sericescu, nu este atributu nici ortodoso, nici nationalu!

Aceste cleruri ale noastre, cari pana a fost poporul in iobagă, a sciuțu să-lu apere și să-i căstige pag ne de onore in istoria naționale, aceste cleruri adi candu poporul se dice liberu, lu-vindu pe facia, vrendu a-lu aduce ér la iobagă, si inca la ună mai rea, la cea națională!

Timpul mai de aproape va areta déca mai marii din clerus pricepu mai multu si auvertute mai multa, de-ătu popii supusi lor? său că dora se apropia epoca decadintei românilor cu totu cu biserică loru, ca a unora mai misie in asta tiéra, tocmai atunci, cand lumea se astepta la emanciparea loru, prin auton omalor? „Li s'a datu suflarea omeniloru in putere si ei le lasa pe vicleiugulu sătanei!”

X. Y.

Tinca, iuliu 1875.

La 7 l. c. se tienă alegerea de deputat si la noi. Carturarii romani se adunaseră la svatuire in acăsta trăba cu 9 dile nainte de alegere la dlu G. Dringu. Aci oterira să lupte pentru scoterea unui deputat națională si să facă o scrisoare prin care se indetorira să lucre din respusuri pentru invingere si să scriaseră aceasta indetorire.

Pe atunci ince scrise de pe aci cineva catra „Albina,” că la noi se face mare larma, ca conductorul să pote vinde dlu Lipovnizky cu atâtua mai scump mandatul de deputat. Cine sără se credia acestor vorbe, candu se săcă oteriera cea serioasa a carturarilor nostri conductori?

In diu'a alegerie ince ne trediram cu pacală. Multime de carturari romani vedea si cocarde străine in polarie, unii si cu turme după ei, altii ince songuri si parasiți. Nu mai scăci că va fi si de aci. Destulu că — desi alegatori aveau 3/4, părți romani — totusi la adeca reesi aleșu Lipovnizky!!

Mediul ce ajutorara scotorea lui L. de

deputat sunt totu de acel ce se intrebuintă

prin tōte pările facia de alegatori si cu deosebire facia de romani. Apoi carturarii nostri contribuia inca multu. A avutu mare dreptu corespondente ce spuse Albinei, că se lucrea de vinderea mandatului. Multi carturari, firește de cei stricati, se alatură strainilor; er unii mai fricosi se absentara de la alegere. D-apoi o patiramu si cu cei ce se indetorira a fi solidari si a lucră pentru deputat națională. Unii din acestia nu lucrara nimica, altii lucrara chiar din contra; unii se absentara dela alegori, altii venira parte senguri, parte cu turme de alegatori si votara parte mara cu strainii. Atiu de lipsa să insemnu aci, că din cei cu solidaritatea națională: I. Botiucu si D. Popu se absentara de la alegori, er I. Cotona, Botiucu din Siadu, Stanu din Comanesci, Z. Munteanu, N. Popu si Ilie din Ursadu votara cu strainii!!

Peste totu cei naționali fura pucini, dar bravi si resoluti. La aceste alegeri ni s'a datu doveda, că in cine aveau de a ne increde in viitoru, căci s'a aleșu si aretatu cei ce sunt gata si vor o luptă resolutu de o parte, er de altă ni s'a aretatu cei stricati peste totu ce votara de a dreptulu cu strainii, si apoi si cei slabii ce amblara cu doi bani in trei pungi, după ce pentru o pasire resoluta n'au inca curagiul.

Si din reu trage omulu căte o data folosu. Vom scă deci de aci cu cine să ne incrimiu si sperău că aceasta ne va ajută multu, de ora ce in poporu e poterea si aceasta va urmă carturarilor celor ce nu i vendu interesele sale strănilor. Astă să fie. —

Unu tieranu.

Sarcea, in Torontalu, in 20 iuliu n.

Alegerea de ablegatu in cerculu nostru, alu Zicidorfului, nu merită a fi descrisă cu desmenuntul, — si ajunge credu, a amintit atâtă, că — ne-avendu Români candidatul național, voiau a sprințini pre acel'a dintre doi candidati, carele se areta mai poporul si opositional; dar si aici, ca si pre alte locuri, cei poternici facut'au blastamatii — ne mai audite in tōro tiéra constitutională! Pre bietii omeni, pre căti potura pune man'a, ii apucara si cu pandurii ii pusera in carele platite de ei

si asiă ii dusera la urna, numai ca să scoata lesu pre candidatul guvernului Daniel Pál, totu la lui Rill. Pre sub mana s'a datu alegori, — si de mancare si beutu spre indestul mai ascuțea intr'atât'a au respectat'o, că si au destulu că si negatu abusurile; altă nemicu. Fuge astăndu de ajunsu, de poporul nostru niște de — catală.

Frumosă lă

itate si constituione a domnilor nostri. Duci

Septeman'a trecuta pumai totu asiă. — Cumplita; a nimicitu totalu, yuram o grindina tară tōte semanaturele. — Cu în vr'o trei hotoșa facutu cercare si s'a afițu că abia esa unde n'a ajunsu grindin'a, dar si acelul pre secu, usioru, incătu intr'o magia val'nu mergu căte 6 patrate. — Poporulu e — multu decătu tristu, e — desperat. — M...

Temisiora in 12 iuliu 1875.

(Căteva reflexiuni asupra apucaturilor domnesci la alegerile deputatelor dietali.) Este cunoscutu, că in cercul electoralul al Recisului — partidul naționala oposițională a fost pusul de candidatul alu seu pentru alegeri dietali pre demnul si binemeritatul protopresișteru tractualu dlu Georgiu Cratiunescu, — carele fiindu ingagiatu la acestu mandatul din partea conferintie a si primul candidatul si tōte se poronisera bine; intrăgă int'eliginta tractuala, preotii, invetitorii si potem u dice, că mai toti alegatorii români cătă cane-canesc se scapa de condeul sterzatorul alu d-lui protonotariu comitatense, — toti cu totii erau insufletiti pentru alegerea acestui barbatu națională.

Dar' cătu ce li veni de scris acela domnilor stepanitori, d'odată sarira cu toti, si cel dela comitatul si cei de sus, alarmara lumea, se pusera pe capulu parintelui Eppu elu nostru din Aradu si denuncianu că protopopul candidatul cu preotimea si cu invetitorii ambala agitandu, adeca invetianu si luminandu pre alegatori prin comune, i cerura intrevirea categorica, pentru d'a influență si in-duplăcă pre candidatul națională ca să repăsescă in favoarea candidatului loru guvernare, Jánicsdry Sándor, proprietariu din Brezoviciu, carele si in ceea lățu cercu electoral, fora a vorbă unu cuventu pentru popor.

Firescu, II. Sa parintele Eppu Ioanu Metianu — după cum chiar' d'nur'a emisului seu curieriu — dlu referinte consistorialu Petru Petroviciu audirămu, molestatu si sicanatu de susu, precum si la stănririle si intetirile comitelui supremu Ormos Zsiga, n'avă ce face, ci grabi a provo a si am potă dice, moralimente a silii pre dlu Cratiunescu ca să se retraga, lasandu pe alegatori să votie pentru dlu Jánicsdry, carele desi nu e nationalist, dar' ca macedoneanu ortodoxu, s'a inter-satu de mai multe ori de binelui bisericu, candu i'sa datu ocazione! Confusinea totusi — p'aci era să-si facă predă; că in ultimul momentu, candu f'i a locala „Temesvarer Zeitung” respandi faima că Cratiunescu a renunțat la candidatura, mi-ti se opintira misculantii de „jidani-magaroni”, si in diu'a premergetoria alegorei pusera contra-candidatul — nu scim cu ce colore, pre cunțare Dr. Weisz, advocatul de aici.

Perplexitatea stepanitorilor era acusise degeneredie in desperatiune si frica de fiasco, căci aderintii dlu Cratiunescu, cari facu absoluta majoritate dintre cei abia 617 alegatori conscriși, audindu de apucaturile domnilor, prin cari fecera si din organele noastre bisericesci cortesi, si midilocira retragerea candidatului națională, — mare parte se indignara si nu erau nici se vina la alegorei, precandu cortesii jidanolui in preseră alegorei ingagiau oblu pre alegatorii germani si bulgari si aveau speranta a cascigă si dintrai ai nostri, cari nu mai voiau să scie de fos-tul deputat.

Sciti cum dice romanul candu se satură de cineva: „Mai b'ns macar turcă se fie, dar elu nu-mi mai trebuie!” astă si era să se intempele; căci in diu'a alegerie abia se infacisia ca la vr'o 400 alegatori; Români cu preotii si invetitorii in frunte simplu modestu, fara musica si flămure; er nemții si bulgari cu musice, flămure, cocarde, cei pentru Jánicsdry albe, cei pentru Dr. Weisz — rosie, chionandu si saltandu!

Aci era să se decida candidatul naționalu dlu Cratiunescu; — toti mi se pusera cu rogară, să persiste la candidare; dar scrutandu situația, adeca vedindu că o parte mare dintre alegatorii romani intr'adeveru lipsescu, er jidanolu usioru potă fi „tertius gaudet,” — ca se face pace si linisice, in tacere se retraga si mai toti aderintii lui se grupara pe langa pucinii alegatori ai lui Jánicsdry, numai ca să scape cerculu de deputatul jidanolu!

Astfelu contra-candidatul jidanolu Dr. Weisz vedindu-se paralizatul prin acesta oligantia, — după ce se si incepuse votisarea astă cu care a se retrage si dlu Jánicsdry devenindu aclamatul de deputat — numai prin conlucrarea romanilor, măcar că chiar acestia au fost intrigati — pana si prin abusare de autoritatea biserică a loru.

Ei bine, cum să si mai pretindem ca poporul nostru la alegorile de deputati si fie disciplinat, conduce si insufletit de simțul națională, de săntă causa a noastră, să tienă cu perseveranță si credinția la candidatul seu națională, candu cu o luna nainte de alegori lu-indemnămu la acela, er apoi in urmă alegorilor — er noi lu-abatemu si indemnămu să-si dă votul candidatului contrarilor urgisiți!

(Parintele metropolit Mironu Romanu,) dominecă trecuta petrecendu aici, luni plecă la baia Korititză din Carpați Ungariei de sus. Această si ca de respunsu amicului ce ne întrăba din Sibiu. —

Notămu, că imbuldești a materielor si a corespondintelor avătu ni-a fost de mare, in cele mai multe a trebuitu să le amenințării următori. —

Institutulu notariloru publici.

votat de Diet'a trecuta, cu 1. aug. adeca in punctu avandu se intre in vietia, si ca unul nou, publicul fiind neconoscute, trei notari publici romani — intreprinsera a-lu popularis, splicandu-lu intr'o brosura, in trei limbe: romanesce, unguresce si nemtisce. —

Acei trei notari publici romani — sunt domnii: Dem. Bonciu din Aradu, Mih. Besanu din Lugosiu si Dr. Aur. Maniu din Oravicia. Propriamente autorul principal, dupa cum suntem informati, este Bonciu, er cehalatii duoi au contribuit la completare si mai verosu la prelucrare in limbele cea romana si cea germana. —

Cerendu-ni-se publicarea opisiorului in fofa nostra, intru interesul on. publicu romanu, si apretiuindu noi utilitatea, eta facem — se urmedie ac:

Inveniatura

pentru poporul romanu

despre

legea in privint'a notariloru publici regesci.

Legea despre notarii publici regesci cu 1. augustu 1875 intra in vietia in tota Ungheria si Transilvania; si fiindu ca acest'a lege atinge mai de aproape tota classele poporului din tiara: este de lipsa, ca publicul celu mare se cunoscă catu se poate de bine acesta lege si folosulu celu mare, ce poate trage in institutiunea notariatului publicu. Din acestu punctu de vedere am cugetat a face unu bunu serviciu poporului romanu, daca in o mica brosura spre orientare si inveniatura i vom face cunoscute nainte de tot favorulu si folosulu celu mare, ce este impreunatu cu institutiunea notariatului publicu, apoi terenul de activitate alu notariloru publici, si in urma i vom enumera tassele fissate pentru lucrul nota- rului publicu.

I.

Folosulu impreunatu cu notariatulu publicu in genere.

Notariul publicu reg. e unu organu autenticu, redicatu prin statu pe sem'a publicului tierii, pentru a regulu si ispravir treble si afacerile de dreptu privatu a partiloru si- guraturice indata la incepitul loru.

Intre motivele ministrului de justitia, cu cari a subternutu dielei proiectul de lege despre notariatulu publicu, se cuprindu urmatorele:

"Notariul e o persona investita prin statu cu autenticitate publica, a cari chiamare e: ca despre afaceri si despre fapte, cu cari sunt impreunate urmari de dreptu, se compuna documente cu potere publica si autentica," — mai departe:

Diligint'a, punctualitatea si conscienciositatea sunt acele insusiri, pre cari legea si juramentul le face de detorintia notariului publicu. Nepartialitatea este fundamentalu increderei in institutiunea notariatului si in legatura cu acest'a indetorirea notariului publicu, ca la compunerea documentelor se numai unu factoru mechanicu, ci se sprigiesca partile cu svatulu seu juridicu ca jure- consultu."

Prin urmare: notariul publicu regescu peste totu se poate privi de consultatoriu, svatutoriu si scriitoriu poporului in tota afacerile sale de dreptu. Notariul reg. deci are dreptu si detorintia, pentru o tasse ne' somnata, a compunc, a scrie tote documentele poporului, cu potere autentica si neresturnava, indata ce densulu la acest'a este provoca- tu prin cineva.

En se vedem acuma, ce insusire si ce potere are unu atare documentu?

1. Documentulu facutu de notariulu publicu reg. are potere de documentu publicu si au- tenticu.

Din acest'a urmidea de sine, ma spune apriatu si legea notariala — ca autenticitatea si validitatea, precum si cuprinsulu unui documentu notarialu, daca acest'a este provo- diutu cu tota recerintile prescrise de lege, nu se poate trage la indoiela nainte a judecatoriei, nici afara de judecatoria, prin ur- mare: celu ce are unu documentu publicu in mana, este scutit de ori-ce procesu, in aceea ce privesce subscrisarea, oblegatiunea si cu- prinsulu acelui documentu.

Insa si acest'a imprejurare este unu folosu forte mare pentru cei ce vendu, cum- pera, schimba ceva ori se deobligă la imple- nirea cutarui lucru, ori platirea cutarei sume. —

2. Notariul publicu este indatoratu a ci si a conosce forte bine tota legile tierii.

Inainte de a compune documentulu partilor este detoriu a se convinge despre adeverat'a dorintia a partiloru, mai departe a le lumină si inveniă despre aceea, ca — ce ieră legile patriei nostre, si ce nu. Dreptu aceea se presupune nu numai, ci chiar se si pre- tinde dela notariu, ca documentele se le compuna in intielesulu legilor, se incunju- re expusivile dubie, precum si din cari s'ar poté nasce atare neintielegere ori procesu. Acestea se pretindu de la notariu publicu prin lege, deorece elu este responsabilu cu postulu seu si cu cautiunea sa, depusa la tribunalu, pentru tota daunele, cari s'ar nasce partilor din sminta seu neingrigirea lui. Notariul publicu reg. ne functionea ca advocatul nu reprezinta numai un'a seu alta parte, ci standu elu peste interesele partiloru, repre- zinta voint'a imprumutata, si interesele ambelor parti, elu esplica si talmaceste le- gile pentru ambole parti.

3. Notariul publicu totdeaun'a si ne- intreruptu stă spre dispusestiunea publicului. Dreptu aceea, partile nu-si silite pentru orice lucru neinsemnatu, d. e. pentru legalisarea subscririi, autenticarea copiei, pentru abdicarea de arenda, pentru admisione etc. a merge la judecatoria si astepta acolo cu dilele si cu septemanile, pana candu i se implinesce dorint'a, precum astepta pana acum la organele publice, cari — firesce din caus'a ca se affau pr multu ocupate cu alte lucruri mai ponderose, erau impedecate de aimplini asemenea lucrari secundarie, — ci vor merge dela 1-a Augustu incolo la notariul publicu, care numai decatul le va implini acele lucruri.

4. Notariul publicu este detoriu a tiené in secretu tota afacerile partiloru. La acest'a lu-deobligă legea si juramentul seu. Si deorice la facerea documentelor, daca notariul publ. cunosc partile in persona nu se recere nici unu matore: urmidea de sine, ca secretulu despre afacerile partiloru, despre regularea causalorloru juridices este garantat din destul.

5. Documentele originali, ce s'au facutu prin notariu si s'au subscrisu prin parti se parstredia in locu securu in archiv'a notariului publ. Partile capeta dela elu editiunea autentica, carea dupa lege totu acea potere o are, ca si documentulu originalu. Si daca partea si-perde editiunea autentica: poate capeta dela notariu unu duplicata. In acestu casu inseedit una perduta trebuie amortisata prin judecatoria. Din acest'a urmëza, ca documentele partiloru nu se potu falsifică, deorece originalul se pastră in archiv'a notariului publicu.

6. Documentele notariale se potu esse- cută judecatoresce fara nici unu procesu. Acest'a este cea mai favorabile si mai salutaria dispositiune in legea notariala. Va se dica: celu ce are unu astfelu de documentu notarialu in mana, in care se cuprinda atare contract de arenda, de literare (furnisire,) de vindere si cumparare, de intreprindere ori obligatiune etc. — indata ce in acelui documentu se spune apriatu obiectul oblegamentului si terminulu implinirei: nu mai este silitu a incepe si a continua procesu naintea judecatoriei in contra detorasiului, nu mai este silitu a cheltuit o multime de bani pentru timbrul procesului si pentru lucrului advocatului, nici nu trebuie se astepta cu lunita si cu anii pana se finescu tota per tractariile, se aduce sentintia, se apelădă si de două ori etc. ci este indreptatul, pe basa unui documentu notarialu, a cere indata, la terminu, executiune judecatoresca. Executiunea are se sa si efentuasca fara amenare, si daca esecutul ar face exceptiunib. contra executiunei: acest'a nu impiedeca nici efentuarea executiunei, nici transferarea obiectelor miscatoris la altu locu, ci impiedeca pe unu scurtu timpu numai licitarea averti esecutate. Din valoarea esecutabila a documentelor notariale urmidea ca la imprumuturi de bani este cu multu mai bine si mai practicu, a face obligatiune naintea notariului publicu, decat a subscrise atare cambiu (politia) deorece politia la terminulu platirei trebuie mai nainte a se protesta, si se improusu la tribunalu, a se perfracta, si numai atunci se poate face esecutarea adeverata, daca dupa tota aceste forme si afaceri processuale creditorul are sentintia valida in mana; pe candu la oblegatiunea facuta prin notariu se ordina si se efentuiesce esecutuarea fara nici o actiune, pertractare, ascultare de martori, mandatul de platire, ori sentintia, apelata; prin urmare nu se recere nici timbru, nici alte spese processuale.

7. Notariul publicu in prim'a linia este responsabilu pentru timbrul, ce trebuie pusul pe documentele si esibitele facute prin elu. Acesta dispusestiune a legei este de mare folosu pentru poporu, ca si esperint'a de tota dilele ne-a retinut din destul, catu de multi au suferit pana acum pedepse grele de tasse indoite si intreite, cari ne fiindu versati in legile timbreloru si a tasselor, au aplicat timbre necorespondintore actului facutu, seu ca au facutu tardiu aretarea actelor, dupa cari se arunca tassa erariala, la oficiul de contributiune. Partile dara, caror'a notariului publicu va face documente, nu vor fi espuse la astfelu de urmari grele.

8. Este o mare bunetate pentru poporu si imprejurarea, ca tassele seu adeca onorariul notariului publicu pentru lucrul seu sunt fissate si hotarite. Acesto tasse sunt forte mici si neinsemnante, precum acest'a se va vedea mai la vale din esemplile ce se enumera. De aci urmidea, ca cu notariul publicu nu se poate face nici o tocmea in privint'a pretiului pentru lucrul seu. Totu insulu scie nainte, ca ce, si catu are se plasesca notariului publ. si asi si nu poate ave te mere, ca va fi tassat cu o suma mai mare decatul ce compete dupa lege. —

II.

Despre documentele, ce negresit u sunt a se face prin notariul publicu.

Nu e silitu nimenea a-si face documentele sale la notariul publ. Legea notariala a lasatu si mai departe in voi'a partiloru de a-si face documentele sale si la advocatul,

preotu, ori investitoriu, dar firesce astfelu de documente nici din departe nu potu avea sece potere, ca are documentulu notarialu, precum aretaratu in cele insirate pana aci. Cu totu aceste legea enumera cateva casuri, unde documentul in totu casulu, negresit trebue se se faca prin notariul publicu; caci la din contra documentulu n'are nici o potere, nici o valoare, adeca: unu astfelu de documentu, fie facutu in scrisu seu cu gur'a, se privesco ca si candu nici nu s'ar fi facutu.

Casurile, in cari negresit trebue se se faca documentu notarialu sunt urmatorele:

a) contractele de casatoria, cari se facu intre mire si miresa, barbatu si socia, ori intre parintii acestora in privint'a diestrei; mai departe: despre vindere si cumparare, despre donare (daruire,) despre schimbare, si despre imprumuturi, ce se facu intre persoanele acum numite.

b) recunoscinti'a si atestarea despre primirea diestrei, precum sunt: — recunoscintia despre sum'a banilor, ce ii-a primiti barbatul dela soci'a sa, ori dela parinti ca diestre; inventariul facutu despre obiectele diestrei etc.

c) documentele orbiloru, multiloru, surdiloru, (daca acesta nu sunt scrie,) precum si a surdo-mutiloru.

Tota aceste afaceri, dela 1-a augustu 1875 incolo, numai atuncea au poterea documentelor de valoare, daca sunt facute prin notariul publicu.

Nu sufere indoiela, ca legea notariala, candu documentele de sub a) si b) le-a declarat de competitint'a eschisiva a notariului publicu, a voit se faca posibilu, de a se incunjură inselatiunile cele multe, ce se facau pana acum cu contractele de casatoria, cu recunoscintiele despre primirea diestrei, cu transcrierea averti barbatului pe numele socii etc. Se scie, ca daca partile casatorite voiau se iusile pre creditorii barbatul: acest'a o potea face pana acum fără usioru si fara de a poti fi pedesit, caci facau intre sine contracte de casatoria, recunoscintie false despre primirea diestrei, si puneau la documentu unu datu de mai nainte, adeca: se antedatau. Asemenea documente apo se intabulau in carteau funduala seu se incepea procesu si se efentua esecutuarea falsa in contra barbatului, si prin acestu abusus firesce — creditorii cei adeverati erau eludati si inselati; caci pentru esecutarea pretensiunii loru nu mai era nici o avere.

Asemenea inselatiuni si eludari dela 1. augustu incole nu se mai potu intempla, si nici partile casatorite nu mai potu fi suscipio- si de suspitione, prin care ar vră se inselati pre creditori; pentru ca asemenea documente dela 1. augustu incolo numai atuncea au potere, daca sunt facute prin notariul publicu.

Negresit este bine si consultu, ca neamurile de aproape, precum tat'a si feclorii, frati si sororile, cumnatii etc. se-si faca tota documentele loru de adreptul si numai la notariului publicu; caci prin acest'a nu numai ca auin mana unu documentu, ce nu se poate ataca, ci totodata scapa de suspitionarile cel multe, si nu li se mai poate dice, ca au facutu contractu falsu, neadeverat, ma scapa si de o multine de procese, ce li s'ar pota face din partea altoru rudenie, ori din partea creditorilor.

Totu din aceste motive ar fi bine si de dritu, ca tota documentele private, ce s'au facutu pana acum intre persoanele pomenite — se se prefaca in documentu notarialu; ceea ce in §. 81. a legii notariale este iertat. —

III.

Espre agendele si competitint'a nota- riului publicu in specie.

Insomniam aci indata, ca Notariul publicu este indreptatul a face documente autentice notariale nu numai in cancelarf'a sunde-si are resiedint'a, ci ori unde in cercu seu notarialu. Pote face documente notariale nu numai pentru poporul din cerculu s, ci si pentru locitorii din alte cercuri si din alte comitate, daca ei singuri vinu la notariul publicu. Nu se ierta ince, ca notariul publ. se faca atare documentu afara din cercu seu. La notariul publ. potu veni partile de oricare comitat, daru elu nu poate fi in teritoriul tribunalului, de care se tiene ldu cancelarie lui, spre a face documente notariale.

Chiamarea notariului publicu este:

1.

a face documente publice notariale des- pote afacerile poporului, prin cari se regu- la dreptul privatu alu seu:

Si adeca:

a) contracte despre predarea si investi- i precum si despre impartirea averti, con- te de arendare, de rente, seu de venit, contracte de asociare (tovarastia,) de literare (misire,) donatiune si peste totu: ori ce con- tu ce se face intre două seu mai multe jone, precum si testamentele, adeca dispu- ia de avere pentru casulu mortii.

Pentru astfelu de documente notariul publ. are se capete urmatorele tasse fissate a valoarea obiectului, adeca:

pana la 200 fl.=1 fl;

" " 500 fl.=2 fl;

" " 1000 fl.=3 fl;

" " 2000 fl.=4 fl;

" " 5000 fl.=5 fl;

er peste 5000 fl. dela fiecare 1000 fl.

cate 50 cr.

Afara de acesta tassa mai are se capete notariul publ. pentru descrierea, depurarea documentului cate 10 cr. dela fiecare pagina, carea are 25 sire scris, er daca pe o pagina s'a scris mai multu decatul 25 sire, seu daca documentul este providiut cu rubrice, seu cu cifre (numere) multe: i se platesc cate 20 cr. dela fiecare pagina.

b) Obligationi si alte declaratiuni de oblegamentu, cessiuni, impacatiuni despre cutare suma de bani, declaratiuni de zalogire (pemnorare) de chezezia seu ascurare; docu- mente fundationali, declaratiuni de as- signare, cu unu cuventu: ori ce declaratiune unilateral.

Pentru aceste documente tassele sunt urmatorele:

pana la 300 fl.=1 fl;

" " 800 fl.=2 fl;

" " 2000 fl.=3 fl;

" " 5000 fl.=4 fl;

er peste sum'a acest'a dela fiecare 1000 fl. cate 25 cr.

Tassa pentru descriere — ca mai susu, dela fiecare pagina 10 si respective 20 cr.

c) Plenipotintie, ce se dau advocatilor, seu altoru persoane, mai departe atestate simple, ori declaratiuni de acele, prin cari se dă dreptu de intabulare seu stabulare din carteau funduala, seu daca acele cuprindu in sine dreptu de prioritate, ori abdicero de dreptu.

Tassa acestor a: 1 fl; er pentru descriere: ca mai susu.

De competitint'a notariului publicu se tine mai departe:

2.

Documentele private a le provede cu po- terea unui documentu publicu autenticu.

Legea adeca ieră apriatu, ca daca ci- neva pastrădă acasa la sine atare documentu privatu de mai multi ani, seu daca acuma i se face atare documentu privatu prin cutare advocatu, preotu, — acestui documentu se-i pota imprumută potere autentica, intocmai precum au documentele publice. Documentele private deci, ce s'au facutu pana acum, se potu preface in documente notariale si au totu acea potere in tota privint'a, ca si documente originalmente notariale.

Intre asemenea imprejurari nu se poate din destul recomandă poporului romanu, documentele private se-si le prefaca fara amenare in documente publice notariale, caci prin acest'a documentul nu se va pota atacă cu processu nici pentru subscrisare, nici pentru cuprinsulu legalu

